

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету туризму
та міжнародних комунікацій
доц., к.геогр.н. Габчак Н.Ф.
« 28 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕМОГРАФІЯ ТА СОЦІАЛЬНА СФЕРА МІСТА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	J Транспорт та послуги
Спеціальність	J8 Автомобільний транспорт /1041 Transport services
Освітня програма	Транспортна логістика міста
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Демографія та соціальна сфера міста» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань J8 Автомобільний транспорт /1041 Transport services за спеціальністю J8 Автомобільний транспорт /1041 Transport services, освітньо-професійна програма «Транспортна логістика міста».

Розробник: проф., д.е.н. Пап В.В., професор кафедри туризму

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туризму

протокол №1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри проф., д.геогр.н. Машіка Г.В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій

протокол №1 від «28» серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії проф., д.геогр.н. Машіка Г.В.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Демографія та соціальна сфера міста

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	-
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 год. аудиторних – 60 год. самостійної роботи здобувача – 60 год.	1-й	-
	Лекції:	
	32 год.	-
	Практичні (семінарські):	
	28 год.	-
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:-	
	-	-
Форма підсумкового контролю: комплексна	Самостійна робота:	
	60 год.	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна "Демографія та соціальна сфера міста" спрямована на формування ерудованої, різнобічно розвинутої особистості, здатної використовувати весь спектр набутих компетентностей для досягнення успіху в конкурентному середовищі. Набуті в процесі вивчення дисципліни компетентності підвищують конкурентоспроможність молодих фахівців на ринку праці.

Програма навчальної дисципліни "Демографія та соціальна сфера міста" відображає комплексний підхід соціально-демографічних аспектів розвитку міст в Україні.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- Формування у студентів системного уявлення про демографічні процеси та соціальну сферу міста як чинники розвитку транспортної системи.
- Ознайомлення з основними методами аналізу чисельності та складу міського населення.
- Вивчення впливу демографічних змін на потреби в міських перевезеннях та логістичних послугах.
- Дослідження соціально-економічних характеристик міського середовища, що визначають мобільність населення.
- Засвоєння підходів до прогнозування транспортних потоків з урахуванням демографічних тенденцій.
- Формування навичок використання статистичних матеріалів і соціологічних досліджень для оцінки транспортних потреб.
- Розвиток умінь інтегрувати знання з демографії та соціальної сфери у планування міської транспортної логістики.

Програмні результати навчання:

Знати:

- Основні поняття та категорії демографії та міської соціальної сфери.
- Джерела та методи збору статистичних даних про населення міста.
- Структуру населення за віком, статтю, зайнятістю, доходами і вплив цих чинників на мобільність.
- Особливості міграційних процесів у великих містах та їх вплив на транспортні потреби.
- Взаємозв'язок соціальної інфраструктури міста з транспортною логістикою.
- Методи прогнозування демографічних та соціальних показників у міському розвитку.
- Основи державної та регіональної політики у сфері міського транспорту з урахуванням демографічних тенденцій.

Вміти:

- Аналізувати демографічні дані для визначення обсягів і напрямків транспортних потоків.
- Виявляти вплив соціально-економічних характеристик населення на потреби у транспорті.
- Використовувати статистичні та картографічні методи для дослідження міських перевезень.
- Розробляти прогнозні моделі транспортної логістики міста з урахуванням демографічних змін.
- Інтегрувати результати демографічних і соціальних досліджень у прийняття управлінських рішень у транспортній сфері.

Предметом курсу виступають соціально-демографічні аспекти розвитку міст в Україні.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Транспортна логістика міста»,

вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Здатність здійснювати безпечну діяльність.
- ЗК 4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
- ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.
- ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 11. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 12. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.
- ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 15. Здатність ухвалювати рішення та діяти дотримуючись принципу недопустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- ФК 12. Здатність організувати дію системи звітності та обліку (управлінського, статистичного, технологічного) роботи об'єктів та систем автомобільного транспорту, здійснювати адміністративне діловодство, документування та управління якістю.
- ФК 14. Здатність брати активну участь у дослідженнях та експериментах, аналізувати, інтерпретувати і моделювати окремі явища і процеси у сфері автомобільного транспорту.
- ФК 15. Здатність застосовувати математичні та статистичні методи збирання, систематизації, узагальнення та обробки інформації.
- ФК 16. Аналізувати, оцінювати та використовувати сучасні практики та заходи міської логістики як успішні рішення для формування здатності здобувачів вирішувати нестандартні завдання.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна вивчається на I курсі у I семестрі за даною освітньою програмою.

4. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Транспортна логістика міста», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати концептуальні наукові та практичні знання, необхідні для розв'язання спеціалізованих складних задач автомобільного транспорту, критично	ПРН 1

осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.	
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово при обговоренні професійних питань.	ПРН 2
Відшукувати необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах; аналізувати та оцінювати цю інформацію.	ПРН 4
Розв'язувати задачі формування трудових ресурсів та професійного розвитку персоналу; виявляти резерви підвищення ефективності праці співробітників об'єктів автомобільного транспорту.	ПРН 5
Приймати ефективні рішення, аналізувати і порівнювати альтернативні варіанти з урахуванням цілей та обмежень, питань забезпечення якості, а також технічних, економічних, законодавчих та інших аспектів.	ПРН 6
Аналізувати інформацію, отримувати в результаті досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.	ПРН 7
Презентувати результати досліджень та професійної діяльності фахівцям і нефахівцям, аргументувати свою позицію.	ПРН 25

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- лекція-конференція;
- методи ініціативного самонавчання; інформаційно-рецептивний; ілюстративний; репродуктивний; евристичний.

Для оцінювання знань здобувачів використовуються наступні форми контролю:

1. Усна (відповідь здобувача на окреме питання теми, бесіда під час розгляду проблемного питання, захист презентації або проекту).
2. Письмова (індивідуальна робота, поточна контрольна робота, модульна контрольна робота).
3. Перевірка рівня навчальних досягнень здобувачів з дисципліни «Демографія та соціальна сфера міста» здійснюється на основі результатів модульних контрольних робіт та підсумкового контролю.

Форми (методи) контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: комплексна

Форма модульного контролю: комбінована (тести, письмова, усна)

Форма підсумкового семестрового контролю: усна

Поточний контроль знань здобувачів здійснюється за такими складовими:

- перевірка знань здобувачів на семінарських заняттях;
- контроль за виконанням індивідуальних завдань та самостійної роботи.

При оцінюванні знань здобувачів до уваги беруться:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- активність у дискусіях та вміння аргументувати;
- виконання практичних завдань;
- підготовка рефератів та їх захист;
- підготовка усних доповідей;
- підготовка презентації та її захист;

- підготовка проекту та його захист, тощо.

Максимальна оцінка поточного контролю становить 50 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (МОДУЛЬ 1, 2)

Поточне оцінювання та індивідуальна робота									Сума
Модуль 1									50
Поточне оцінювання									
T1 56	T2 56	T3 56	T4 56	T5 56	T6 56	T7 56	T8 56	Реферат 106	
Модульне контрольне оцінювання №1									50
Разом за модуль 1									100
Модуль 2									50
Поточне оцінювання									
T9 56	T10 56	T11 56	T12 56	T13 56	T14 56	T15 56	T16 56	Реферат 106	
Модульне контрольне оцінювання №2									50
Разом за модуль 2									100
Модульний контроль									100
Підсумкове оцінювання (екзамен)									100

Форма модульного контролю – письмова, усна або тестова. Завдання для модульного контролю включає теоретичні питання, що вивчалися згідно програми. Максимальна кількість балів – 50 балів.

Сумарна кількість балів модульного контролю визначається як середнє арифметичне балів за два модулі і складає максимум 100 балів.

Допуск здобувача до підсумкового контролю знань здійснюється відповідно до діючих в університеті положень.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль у формі екзамену проводиться за навчальним матеріалом, визначеним цією робочою навчальною програмою у повному обсязі за семестр. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий (семестровий) контроль, та критерії оцінювання результатів навчальної роботи здобувачів доводяться до їх відома на початку вивчення дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумковий контроль оцінюється за національною шкалою та дублюється за 100 бальною шкалою з оцінкою ECTS. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів на екзамені здійснюються за такою шкалою:

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	відмінно	

82-89	B	добре	Зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До підсумкового (семестрового) контролю (екзамену) з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (практичних завдань, індивідуальних, презентацій, рефератів, тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого здобувача робить позначку «недопущений».

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА МІСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Тема 1. Предмет, завдання та методи демографії у контексті міського розвитку

Демографія як наука: об'єкт і предмет дослідження. Історія становлення демографії в Україні та світі. Демографія і міське господарство: точки дотику. Завдання курсу «Демографія та соціальна сфера міста» для транспортної логістики. Методи демографічного аналізу: статистичні, математичні, соціологічні. Системний підхід до вивчення населення у міських умовах. Використання демографічних даних у транспортному плануванні.

Тема 2. Джерела демографічної інформації

Державна статистика як основне джерело даних про населення. Всеукраїнські переписи населення: значення та проблеми проведення. Поточний облік населення у міських громадах. Соціологічні опитування як інструмент для аналізу мобільності. Адміністративні реєстри та електронні бази даних. Міжнародні джерела демографічної інформації. Точність і репрезентативність демографічних даних. Використання ГІС-технологій для інтеграції демографічної інформації.

Тема 3. Чисельність населення та динаміка її змін у містах

Поняття чисельності населення. Демографічні хвилі та їх наслідки для транспортної сфери. Урбанізаційні процеси і зростання міського населення. Показники демографічного навантаження. Вплив зміни чисельності населення на транспортні потреби.

Тема 4. Структура населення як чинник транспортних потреб

Поняття статево-вікової структури. Розподіл населення за віковими групами. Статеву структуру міського населення. Вікові потреби у транспортних перевезеннях. Вплив старіння населення на логістику міста. Молодь як головний споживач послуг мобільності. Транспортні переваги різних соціально-демографічних груп. Використання статево-вікових пірамід у прогнозуванні транспортних перевезень.

Тема 5. Прогнозування демографічних процесів у міському середовищі

Прогнозування чисельності населення. Методи екстраполяції демографічних тенденцій. Сценарне прогнозування для міського розвитку. Вплив соціально-економічних чинників на прогнози демографічних процесів у місті. Використання ГІС та Big Data у прогнозах демографії. Практика прогнозування в транспортному плануванні.

Тема 6. Міграційні процеси у місті

Поняття та види міграцій. Внутрішня трудова міграція та її вплив на міста. Зовнішня трудова міграція та її вплив на міста. Маятникові міграції: визначення та особливості. Вплив маятникових переміщень на транспортні системи. Методика оцінки міграційних потоків.

Тема 7. Рівень зайнятості та доходів населення як чинники мобільності

Зайнятість населення у міському середовищі. Галузева структура зайнятості. Доходи населення та витрати на транспорт. Вплив рівня безробіття на мобільність. Сегментація транспортного попиту за доходами. Соціальні диспропорції і доступність транспортних послуг.

Тема 8. Урбанізація та соціально-демографічні аспекти великих міст

Сутність та етапи урбанізації. Глобальні тенденції урбанізаційних процесів. Місто у контексті урбанізації. Соціально-демографічні проблеми великих міст. Просторові диспропорції розвитку міських територій. Урбанізація та проблеми мобільності. Транспорт як індикатор якості міського середовища. Перспективи сталого міського розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СОЦІАЛЬНА СФЕРА МІСТА І ТРАНСПОРТНА ЛОГІСТИКА

Тема 9. Поняття та структура соціальної сфери міста

Соціальна сфера як елемент міського середовища. Основні складові соціальної сфери: освіта, охорона здоров'я, культура, спорт. Взаємозв'язок соціальної інфраструктури з економікою міста. Соціальна сфера і транспорт: взаємний вплив. Просторовий розподіл соціальних об'єктів у місті. Доступність соціальних послуг для різних груп населення. Транспортна інфраструктура як складова соціальної сфери. Проблеми розвитку соціальної сфери у містах.

Тема 10. Освітні, медичні та культурні заклади як генератори транспортних потоків

Заклади освіти і їх вплив на маятникові міграції. Медичні установи як осередки регулярної та епізодичної мобільності. Культурні та спортивні заклади: пікові навантаження на транспорт. Просторове розміщення освітніх і медичних закладів. Соціальні групи – основні користувачі соціальних закладів. Вимоги до транспортної інфраструктури біля закладів соціальної сфери. Методи аналізу транспортних потоків біля соціальних установ.

Тема 11. Соціально-просторові аспекти розвитку міста

Просторова структура міста: житлові, ділові, промислові райони. Транспортні зв'язки між різними функціональними зонами. Розселення населення та його вплив на мобільність. Ділові центри як точки тяжіння транспортних потоків. Промзони та їхні логістичні особливості. Сучасні тренди просторового розвитку міст. Інтеграція житлових і робочих зон у міську логістику.

Тема 12. Екологічний та соціальний ефект міської транспортної системи

Вплив транспорту на довкілля міста. Соціальні наслідки перевантаженості транспортних мереж. Здоров'я населення і транспортне середовище. Транспорт і кліматичні зміни. Концепція «зеленого транспорту». Приклади екологічних транспортних рішень.

Тема 13. Оцінка потреб населення у транспорті на основі соціально-демографічних даних

Соціально-демографічні показники для аналізу попиту на транспорт. Анкетні опитування та соціологічні методи. Статистичні методи прогнозування попиту. Використання мобільних даних для вивчення транспортних потоків. ГІС-технології у вивченні мобільності населення. Визначення пікових навантажень на транспортну систему. Практичне застосування результатів аналізу у міській логістиці.

Тема 14. Сталий розвиток міського транспорту і соціальної сфери

Концепція сталого розвитку у транспорті. Баланс економічних, соціальних та екологічних аспектів. Міські транспортні стратегії сталого розвитку. Принципи «розумного міста» (Smart City). Роль громадського транспорту у сталому розвитку. Велосипедна та пішохідна мобільність. Інновації у міському транспорті.

Тема 15. Роль міської влади у сфері транспорту та соціальної інфраструктури

Роль органів місцевого самоврядування у розвитку транспортної системи. Нормативно-правова база у сфері транспорту та соціальної сфери. Планування міської інфраструктури.

Транспортні стратегії міст. Соціально орієнтована транспортна політика. Механізми громадської участі у прийнятті рішень. Проблеми та перспективи муніципального управління транспортом. Європейські стандарти міської транспортної політики.

Тема 16. Інтеграція демографічних та соціальних чинників у планування транспортної логістики міста

Комплексний підхід до планування міської логістики. Демографічні параметри як основа для транспортних моделей. Соціальні чинники у прогнозуванні мобільності. Збалансування пасажирських і вантажних потоків. Системи управління міською мобільністю. Інноваційні технології у транспортній логістиці міст.

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	всього	У тому числі		
		л	п	с.р.
Змістовний модуль 1				
Демографічні процеси та міське середовище				
Тема 1. Предмет, завдання та методи демографії у контексті міського розвитку	8	2	2	4
Тема 2. Джерела демографічної інформації	8	2	2	4
Тема 3. Чисельність населення та динаміка її змін у містах	8	2	2	4
Тема 4. Структура населення як чинник транспортних потреб	8	2	2	4
Тема 5. Прогнозування демографічних процесів у міському середовищі	8	2	2	4
Тема 6. Міграційні процеси у місті	8	2	2	4
Тема 7. Рівень зайнятості та доходів населення як чинники мобільності	6	2	1	3
Тема 8. Урбанізація та соціально-демографічні аспекти великих міст	6	2	1	3
Разом за змістовним модулем 1	60	16	14	30
Змістовний модуль 2				
Соціальна сфера міста і транспортна логістика				
Тема 9. Поняття та структура соціальної сфери міста	8	2	2	4
Тема 10. Освітні, медичні та культурні заклади як генератори транспортних потоків	8	2	2	4
Тема 11. Соціально-просторові аспекти розвитку міста	8	2	2	4
Тема 12. Екологічний та соціальний ефект міської транспортної системи	8	2	2	4
Тема 13. Оцінка потреб населення у транспорті на основі соціально-демографічних даних	8	2	2	4
Тема 14. Сталий розвиток міського транспорту і соціальної сфери	8	2	2	4
Тема 15. Роль міської влади у сфері транспорту та соціальної інфраструктури	6	2	1	3
Тема 16. Інтеграція демографічних та соціальних чинників у планування транспортної логістики міста	6	2	1	3
Разом за змістовним модулем 2	60	16	14	30
Всього годин:	120	32	28	60

6.3. Темы практичних (семінарських, лабораторних) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Предмет, завдання та методи демографії у контексті міського розвитку	2
Тема 2. Джерела демографічної інформації	2
Тема 3. Чисельність населення та динаміка її змін у містах	2
Тема 4. Структура населення як чинник транспортних потреб	2
Тема 5. Прогнозування демографічних процесів у міському середовищі	2
Тема 6. Міграційні процеси у місті	2
Тема 7. Рівень зайнятості та доходів населення як чинники мобільності	1
Тема 8. Урбанізація та соціально-демографічні аспекти великих міст	1
Тема 9. Поняття та структура соціальної сфери міста	2
Тема 10. Освітні, медичні та культурні заклади як генератори транспортних потоків	2
Тема 11. Соціально-просторові аспекти розвитку міста	2
Тема 12. Екологічний та соціальний ефект міської транспортної системи	2
Тема 13. Оцінка потреб населення у транспорті на основі соціально-демографічних даних	2
Тема 14. Сталый розвиток міського транспорту і соціальної сфери	2
Тема 15. Роль міської влади у сфері транспорту та соціальної інфраструктури	1
Тема 16. Інтеграція демографічних та соціальних чинників у планування транспортної логістики міста	1
Всього годин:	28

6.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин
Модуль 1	
Тема 1. Предмет, завдання та методи демографії у контексті міського розвитку	4
Тема 2. Джерела демографічної інформації	4
Тема 3. Чисельність населення та динаміка її змін у містах	4
Тема 4. Структура населення як чинник транспортних потреб	4
Тема 5. Прогнозування демографічних процесів у міському середовищі	4
Тема 6. Міграційні процеси у місті	4
Тема 7. Рівень зайнятості та доходів населення як чинники мобільності	3
Тема 8. Урбанізація та соціально-демографічні аспекти великих міст	3
Модуль 2	
Тема 9. Поняття та структура соціальної сфери міста	4
Тема 10. Освітні, медичні та культурні заклади як генератори транспортних потоків	4
Тема 11. Соціально-просторові аспекти розвитку міста	4
Тема 12. Екологічний та соціальний ефект міської транспортної системи	4
Тема 13. Оцінка потреб населення у транспорті на основі соціально-демографічних даних	4
Тема 14. Сталый розвиток міського транспорту і соціальної сфери	4
Тема 15. Роль міської влади у сфері транспорту та соціальної інфраструктури	3
Тема 16. Інтеграція демографічних та соціальних чинників у планування транспортної логістики міста	3
Всього годин:	60

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У межах навчальної дисципліни індивідуальна робота здобувача є варіативною і включає наступні завдання:

1. Конспект із теми за заданим планом або планом, який здобувач розробив самостійно.
2. Виконання практичних завдань.
3. Підготовка проектів.
4. Написання аналітичних записок.
5. Підготовка реферату, презентація або есе з окремої теми, питання чи вузької проблематики, яку здобувач узгоджує з викладачем.

Підготовка реферату – один із поширених видів дослідницької роботи здобувачів, що використовується у вищій школі. Даний вид роботи сприяє розвитку у здобувачів нахилу до пошукової, дослідницької діяльності та до творчого розв'язання навчально-виховних завдань освітнього закладу.

Реферат (від. лат. *Refero* – повідомляю, доповідаю) – це стислий виклад у письмовому вигляді наукової літератури з теми, вчення, змісту книги тощо. Реферат також передбачає наявність доповіді на дану тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту пошукової роботи.

Важливо зазначити, що у рефераті необхідно не лише висвітлити відповідну інформацію, а й показати своє ставлення до неї. Реферат демонструє ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати й узагальнювати суттєву наукову інформацію.

Обсяг реферату визначається специфікою теми і змістом матеріалу, кількістю відомостей, їх науковою цінністю або практичним значенням. Рекомендований обсяг становить 10-20 сторінок друкованого тексту.

Процес підготовки реферату має містити в собі наступні етапи:

- Вибір теми.
- Вивчення спеціальної літератури за темою реферату.
- Складання плану.
- Добір і вивчення додаткових джерел та інформації з обраної теми.
- Добір практичного та статистичного матеріалу.
- Опрацювання зібраного матеріалу.
- Безпосереднє написання тексту реферату.
- Формулювання висновків.
- Оформлення реферату і списку джерел.
- Самокритична оцінка змісту і виправлення помилок.
- Підготовка тез або доповіді до захисту реферату.
- Захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції та ін.).

Тему реферату здобувач вибирає у відповідності до рекомендацій викладача або ж самостійно, а також маючи на увазі перспективу подальшого використання реферату для написання курсових та підсумкових кваліфікаційних робіт. Вибір теми реферату здобувач повинен узгоджувати з викладачем.

Структура реферату вищого навчального закладу повинна складатися з таких частин:

- Титульна сторінка
- План
- Вступ
- Основна частина, яка складається з розділів, пунктів та підпунктів
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки (за необхідності)

У вступі обґрунтовуються актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на потреби суспільства та розвиток конкретної галузі науки або практичної діяльності.

В основній частині здійснюється огляд основних теоретичних та експериментальних

досліджень з теми, зазначається, хто з учених вивчав дану проблему, які ідеї висловлював.

Визначаються сутність проблеми, основні чинники, що зумовлюють розвиток явища або процесу, що вивчається, наводиться перелік основних змістовних аспектів проблеми, які розглядалися вченими. Визначаються недостатньо досліджені питання, з'ясовуються причини їх слабого висвітлення.

Наступний етап передбачає поглиблений аналіз сучасного стану процесу або явища, тлумачення основних поглядів і позицій щодо проблеми, висвітлюються власні судження та думки відносно перспектив розвитку проблеми.

У висновках надаються узагальнені ідеї, думки, оцінки, пропозиції автора.

До списку використаних джерел включають публікації, звертаючи особливу увагу на публікації за останні 5-10 років, Інтернет-ресурси. Кількість використаних джерел у списку повинна становити не менше 10 праць, які оформлені відповідно до сучасних вимог оформлення бібліографії.

У додатках за необхідності наводяться формули, таблиці, схеми, якщо вони суттєво полегшують розуміння роботи.

Оцінюють реферат, спираючись на наступні критерії:

- відповідність теми змісту реферату;
- глибина і повнота розкриття теми;
- логіка викладення матеріалу;
- термінологічна чіткість;
- рівень навичок самостійної роботи з науковою літературою та вміння її критично аналізувати;
- власне бачення проблеми автором, самостійний, творчий характер роботи;
- правильне оформлення реферату і списку використаних джерел;
- вміння автора відібрати найсуттєвіший матеріал для короткого виступу;
- якість презентації результатів реферативного дослідження.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

- технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук;
- програмне забезпечення: система електронного навчання Moodle;
- карти України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2017-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/201714#Text>
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>.
6. Дерєга В.В. Соціальна і гуманітарна політика: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 178 с.
7. Євдокимова І.А. Соціальна політика : навч. посіб. Х. : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015.184 с.
8. Соціальна політика : навч. посіб. / Л. Д. Климанська, В.Є. Савка, Н. М. Хома [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. – 2-ге вид. випр. і доповн. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 318 с.

Додаткова література

9. Баранник Л. Б., Корягіна Т.В. Соціальний захист громадян : навч. посіб. 3-тє вид., допов. і перероб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 271 с.
10. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління : удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1981>
11. Медяник В.А. Поняття державної соціальної політики: адміністративно-правовий аспект. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №3.С. 528-531.
12. Слозанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи : монографія / Г. І. Слозанська. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.
13. Токарський Т. Б. Соціальна політика України в контексті Євроінтеграції: монографія / Т.Б. Токарський. Київ : АртЕк, 2018. 369 с.
14. Шевчук П.І. Соціальна та гуманітарна політика : навч. посіб. / П.І. Шевчук. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2014. – 320 с.

Інформаційні ресурси

15. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua>
16. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)